

Sygn. akt I UK 348/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania W. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala skargę kasacyjną i zasądza od W. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 18 września 2015 r., sygn. akt VII U [...], oddalił odwołanie W. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 12 marca 2014 r., w której organ rentowy zmienił decyzję z dnia

9 stycznia 2014 r. w ten sposób, że określił, że umorzeniu będą podlegały: należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r. - w łącznej kwocie 8.787,10 zł, w tym z tytułu składek - 3.614,02 zł, a odsetek - 5.173,08 zł; należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r. w łącznej kwocie 2.463,15 zł, w tym z tytułu składek - 1.025,31 zł i odsetek - 1.437,84 zł; należności z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r. w łącznej kwocie 684,36 zł, w tym z tytułu składek - 278,79 zł i odsetek - 405,57 zł, a ponadto Sąd pierwszej instancji zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy stwierdził, że W. K. na dzień 28 października 2013 r. nie opłacił składek za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na: ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r.; na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 2000 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2001 r., od maja 2002 r. do czerwca 2002 r., od maja 2004 r. do lutego 2005 r.; na Fundusz Pracy za okres od listopada 1999 r. do grudnia 2001 r., od grudnia 2004 r. do lutego 2005 r. oraz składek za innych ubezpieczonych (pracowników) na: ubezpieczenia społeczne za okres od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r.; ubezpieczenia zdrowotne za okres od stycznia 2000 r. do grudnia 2001 r., Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od listopada 1999 r. do grudnia 2001 r. Organ rentowy rozliczył dokonane przez płatnika wpłaty na koncie płatnika na podstawie deklaracji oraz raportów lub deklaracji korygujących i raportów korygujących, zgodnie z oznaczeniem dokonany przez płatnika składek na dokumencie płatniczym. Wpłaty rozliczone na podstawie postanowień o planie podziału kwot uzyskanych z egzekucji z dnia 13 stycznia 2010 r. i dnia 16 lutego 2010 r. zostały rozliczone zgodnie z okresami wskazanymi w tytułach egzekucyjnych, poczynając od najniższego numeru tytułu.

Sąd wskazał, że z Kompleksowego Systemu Informatycznego ZUS wynika, że w okresie od lipca 2001 r. do grudnia 2001 r., w grudniu 2004 r., od września 2006 r. do grudnia 2006 r. miały miejsce niższe wpłaty składek lub ich brak i to

zarówno z tytułu własnego ubezpieczenia społecznego odwołującego się, jak i za zgłoszonych do ubezpieczenia pracowników. Część zaległości została ściągnięta w trybie egzekucji, lecz z uwagi na wielość podmiotów, których był on dłużnikiem, sąd we właściwym trybie dokonał podziału tych środków i środki przyznane Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nie pokryły całego zadłużenia. W. K. zwrócił się, we wniosku z dnia 27 października 2013 r., złożonym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 października 2013 r., w terminie przewidzianym w art. 1 ust. 4 i ust. 5 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz. 1551; dalej także jako ustawa abolicyjna), o umorzenie należności w trybie powołanej ustawy za okres do 2006 r. (kiedy to zlikwidował działalność). Kontrola przedłożonych przez wnioskodawcę tytułów wykonawczych, wydruków z Kompleksowego Systemu Informatycznego i innych danych dostarczonych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych prowadzi do wniosku, że wyliczenia organu rentowego są prawidłowe. W sytuacji, gdy wszystkie wpłaty dokonane przez płatnika były oznaczone co do okresu, organ nie miał możliwości ich zaliczenia w inny sposób. Natomiast wpłaty rozliczone na podstawie postanowień o planie podziału kwot uzyskanych z egzekucji musiały być rozliczone zgodnie z okresami wskazanymi w tytułach egzekucyjnych, poczynając od najniższego numeru tytułu.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 23 lutego 2017 r., sygn. akt III Aua [...], oddalił apelację odwołującego się (pkt 1) od powyższego wyroku, rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt 2).

Sąd Apelacyjny wskazał, przywołując wyjaśnienia organu rentowego z pisma procesowego z dnia 29 maja 2015 r., że organ egzekucyjny, przekazując wpłaty pobrane na podstawie tytułów egzekucyjnych, wskazał okres i fundusz, jakiego dotyczy przekazana wpłata, co rzutuje na sposób rozliczenia tej należności przez organ rentowy. W związku z tym Sąd Apelacyjny ocenił, że apelujący nie ma racji, zarzucając, że w toku postępowania pierwszoinstancyjnego nie rozpoznano istoty sprawy, gdyż nie odniesiono się do sposobu zaliczenia przez organ rentowy wpłat dokonanych w postępowaniu egzekucyjnym. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy przytoczył właściwe regulacje prawne, adekwatne do przedmiotu

rozstrzygnięcia (§ 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawie rozliczania składek do których zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych; Dz.U. Nr 78, poz. 465 ze zm.; dalej także jako rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r.), dokonał prawidłowej ich wykładni oraz trafnie zastosował je do okoliczności rozpatrywanego przypadku. Co się tyczy rozliczenia wpłat będących wynikiem postępowania egzekucyjnego, to Sąd Apelacyjny wskazał, że organ rentowy musi uwzględniać należności objęte danym, realizowanym kolejno przez organ egzekucyjny, tytułem wykonawczym, niezależnie od wymagalności należności objętych innym tytułem wykonawczym, gdyż to organ egzekucyjny, przekazując wpłaty pobrane na podstawie poszczególnych tytułów wykonawczych, wskazuje okres i fundusz, którego dotyczy przekazana wpłata.

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię i błędne zastosowanie, to jest naruszenie:

- (1) art. 18 § 2 k.p. sprowadzające się do naruszenia zasady uprzywilejowania pracownika przez zaliczenie wyegzekwowanych składek ubezpieczeniowych w takim samym stopniu na składki pracowników skarżącego, jak i na składki skarżącego - jako osoby wykonującej działalność gospodarczą w sytuacji, gdy składki na ubezpieczenie społeczne płacone za ubezpieczonych pracowników podlegają szczególnej ochronie, gdyż stanowią część wynagrodzenia brutto pracownika;
- (2) art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.; dalej także jako ustawa systemowa) przez niezasadne uznanie, że przepis ten dotyczy sytuacji, w której w ramach postępowania egzekucyjnego dochodzi do wpłaty na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, gdy płatnik nie ma możliwości określenia, w jaki sposób wpłata ma zostać zaliczona a wierzycielem, który wystawił tytuł wykonawczy, jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, od którego działania zależy sposób zaliczania wpłat dokonanych w postępowaniu egzekucyjnym, nie zaś od oświadczenia płatnika;

- (3) art. 49 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 11 i § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawie rozliczania składek do których zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych przez niezasadne uznanie, że dokonane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczenia wpłat są prawidłowe w sytuacji, gdy jak wynika z akt sprawy, egzekwowane składki dotyczyły zarówno pracowników zatrudnionych przez skarżącego, jak i jego składek jako osoby wykonującej działalność gospodarczą; zdaniem skarżącego, w takim przypadku w pierwszej kolejności, zgodnie z zasadami wynikającymi z ochrony wynagrodzenia za pracę (art. 1025 § 1 pkt. 3 i 6 k.p.c.), powinny być zaliczone płatności na składki pracowników, później zaś na składki osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Skarżący wskazał, że treść § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. nie może stać na przeszkodzie rozliczenia składek w pierwszej kolejności na rzecz składek pracowniczych, gdyż ich uprzywilejowanie wynika z przepisów ustawy, a wykładnia § 19 rozporządzenia dokonana przez Sąd Apelacyjny stawia pod znakiem zapytania jego zgodność z przepisami ustawy;
- (4) „art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 16 września 2011 roku o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców przez nieuwzględnienie zarzutu skarżącego braku w *petitum* decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazania kwoty, niepodlegającej umorzeniu, której zapłata będzie spełnieniem warunku umorzenia całości zobowiązań skarżącego w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych” w sytuacji, gdy zarzut ten został podniesiony w piśmie skarżącego z dnia 6 kwietnia 2016 roku (data prezentaty sądowej) wraz z przytoczeniem orzecznictwa sądowego wskazującego na jego zasadność.

Zarzucono również naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogły mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, to jest art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. dokonane w ten sposób, że „Sąd Okręgowy w K. w toku postępowania przed II instancją nie omówił w sposób wystarczająco precyzyjny powodów: (-) dla których nie uwzględnił zarzutu skarżącego braku w decyzji abolicyjnej wskazania konkretnej kwoty, której zapłata ma być warunkiem

umorzenia pozostałych zaległości skarżącego o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej. Z treści decyzji nie można bowiem wskazać niewątpliwej kwoty, której wpłata powoduje spełnienie warunku. Wskazanie „odsetki za zwłokę” bez podania szczegółowej kwoty lub co najmniej okresu za jaki należy je wyliczyć nie spełnia tego warunku”.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego zgodności rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawie rozliczania składek do których zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń z przepisami ustaw. Istotne zagadnienie prawne, zdaniem skarżącego, sprowadza się do pytania, czy składki na ubezpieczenie społeczne uzyskane od płatnika w wyniku egzekucji powinny być zaliczane w całości na najstarsze zobowiązania składkowe niezależnie od tego, czy są składkami należnymi z tytułu umów o pracę czy też tytułu ubezpieczenia osoby wykonującej działalność gospodarczą, czy też w pierwszej kolejności winny być zaliczone na zaległości na kontach pracowniczych, a dopiero w dalszej kolejności (o ile wystarczy środków) na pokrycie składek na koncie osoby wykonującej działalność gospodarczą. Zdaniem skarżącego, składki za poszczególne miesiące powinny zostać zaliczone w pierwszej kolejności na składki należne za pracowników płatnika aż do ich pełnego zaspokojenia, a dopiero po ich pełnym zaspokojeniu na składki należne płatnikowi jako osobie wykonującej działalność gospodarczą.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz skarżącego kosztów postępowania.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej, a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania – o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie - art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c. (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286; z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747; z dnia 18 lutego 2010 r., III UK 75/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 215; z dnia 3 lutego 2010 r., II UK 314/09, LEX nr 604214). Treść decyzji wyznacza więc zakres i przedmiot rozpoznania sądowego, w którym sąd rozstrzyga o zasadności odwołania w granicach przedmiotu zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie objęte treścią zaskarżonej decyzji, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do tej decyzji (art. 477 § 2, art. 477¹⁴ § 2 i art. 477^{14a} k.p.c.).

W niniejszej sprawie zostało wniesione odwołanie od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada z 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Zgodnie z tym przepisem, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia należności, o których mowa w art. 1 ust. 1 *in fine* i ust. 6 tej ustawy (nieopłacone składki na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego, w której ustala także kwoty należności, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych).

Wnioskodawca może kwestionować poprawność wyliczonej w tej decyzji kwoty należności podlegających umorzeniu (poprawność wyliczenia zadłużenia), powołując się na naruszenie § 11 i § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. i zarzucając wadliwość w zakresie kolejności i sposobu zaliczania wpłat na należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na inne należności, do których poboru jest obowiązany Zakład Ubezpieczeń. Wysokość kwoty należności podlegających umorzeniu może mieć wpływ na wysokość należności

składowych niepodlegających umorzeniu (art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej), których opłacenie w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej (art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej) jest warunkiem umorzenia należności podlegających umorzeniu. Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie, bowiem skarżący uważa, że wpłaty dokonywane w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym z jego majątku zostały niewłaściwie rozliczone. Jego zdaniem, wpłaty te w pierwszej kolejności powinny być zaliczone na poczet nieopłaconych składek za pracowników skarżącego, a dopiero po całkowitym zaspokojeniu należności z tego tytułu – na poczet składek należnych od skarżącego z tytułu jego własnego ubezpieczenia jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Zgodnie z adekwatnym do niniejszej sprawy § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r., wpłaty na pokrycie należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, objętych danym tytułem wykonawczym, w pierwszej kolejności pokrywa się koszty upomnienia, koszty egzekucyjne, a następnie składki i odsetki za zwłokę należne funduszowi emerytalnemu i otwartym funduszom emerytalnym, proporcjonalnie do należności tych funduszy objętych tym tytułem.

Skarżący uważa, że ten przepis aktu podustawowego został błędnie wyłożony przez Sąd Apelacyjny, bowiem priorytetem ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest ochrona kapitału składowego ubezpieczonych, w szczególności pracowników. Dlatego też, w jego ocenie, z należności egzekwowanych na podstawie tytułów wykonawczych w pierwszej kolejności powinny być pokrywane zaległe składki na ubezpieczenia pracowników, potem należne od nich odsetki – aż do zaspokojenia tych należności, a dopiero potem pozostałą kwotę można zaliczyć na poczet należności związanych z nieopłaconymi składkami przedsiębiorcy na własne ubezpieczenie. Takie zasady, według skarżącego, zapewniają zabezpieczenie kapitału emerytalnego ubezpieczonych (pracowników) i powinny być brane pod uwagę przy wykładni omawianego przepisu. Jego zdaniem, przedstawiona przez Sąd Apelacyjny wykładnia jest błędna, bowiem narusza art. 24 Konstytucji RP, ponieważ nie realizuje nakazu ochrony pracy, a także ignoruje zasadę uprzywilejowania pracownika (art. 18 § 2 k.p.) oraz ochrony wynagrodzenia za pracę, którego część stanowią składki na ubezpieczenia

społeczne. Natomiast jeśli jest prawidłowa, to przepis ten należy uznać za niezgodny z przywołanymi wyżej przepisami Konstytucji RP.

Argumentacja ta jest nietrafna. Po pierwsze, istotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że kwoty, które pracodawca przekazuje jako płatnik podatku dochodowego i zaliczki na składki ubezpieczeniowe, są częścią wynagrodzenia pracownika i przekazanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych potrąconej z wynagrodzenia części składki obciążającej pracownika stanowi realizację obowiązku zapłaty pracownikowi części wynagrodzenia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 250/13, OSNP 2015 nr 2, poz. 161), lecz dotyczy to relacji zachodzących na tle stosunku pracy, którego stronami są pracownik i pracodawca. Z punktu widzenia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych regulujących obowiązki składowe, w tym sposób współfinansowania przez pracowników składek na swoje ubezpieczenia społeczne, kwota wpływająca z tego tytułu do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie jest wynagrodzeniem za pracę, ale składką zasilającą ten Fundusz. Po drugie, nadrzędnym celem przepisów ustawy systemowej jest ochrona nieprzeciwstawnych względem siebie interesów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i ubezpieczonych. Podkreślić przy tym należy, że to co jest w interesie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest również i w interesie ubezpieczonych, bowiem to Fundusz stanowi źródło finansowania przyszłych świadczeń. Po trzecie, przepisy prawa ubezpieczeń (ustawy systemowej i ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270; dalej ustaw emerytalna) nie dają możliwości czerpania przez Fundusz zysku kosztem ubezpieczonych pracowników w sposób, w jaki to przedstawia skarżący, który wywodzi, że ustalona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. kolejność zaliczania wpłat na należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych może doprowadzić do braku pokrycia należnych za pracownika składek, a tym samym doprowadzić do zmniejszenia jego kapitału składowego, od którego zależy wysokość jego przyszłych świadczeń.

W tym kontekście należy podkreślić, że to nie opłacone, ale należne składki pracowników stanowią podstawę wymiaru świadczeń i dotyczy to zarówno świadczeń w systemie zdefiniowanego świadczenia (emerytur objętych Rozdziałem

2 Działu Drugiego ustawy emerytalnej oraz rent z tytułu niezdolności do pracy i rent rodzinnych), jak i w systemie zdefiniowanej składki (Dział II Rozdział 1 ustawy emerytalnej).

Zgodnie z art. 5 ust. 4 i 5 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy składkowe uwzględnia się jako okresy ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej), bez względu na to, czy płatnik niebędący ubezpieczonym opłacił za niego składki, ponieważ przy weryfikacji okresów uwzględnianych do ustalenia prawa i wysokości emerytury lub renty nie uwzględnia się okresów, za które nie zostały opłacone składki tylko, gdy płatnik składek zobowiązany do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność (płatnikami takich składek) nie opłacił składek na takie ubezpieczenia społeczne (po. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 kwietnia 2016 r., II UK 194/15, LEX nr 208969; z dnia 6 kwietnia 2007 r., II UK 185/06, OSNP 2008 nr 9-10, poz. 143 czy z dnia 7 marca 2017 r., III UK 84/16, LEX nr 2278301).

Ta sama zasada obowiązuje przy emeryturach kapitałowych, bowiem ich podstawę stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego (art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej). W myśl zaś art. 40 ust. 1 oraz art. 40a ust. 4 ustawy systemowej, na koncie oraz na subkoncie (dotyczącym składek podlegających odprowadzeniu do otwartego funduszu emerytalnego) ubezpieczonego ewidencjonuje się informacje o zwaloryzowanej wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne: 1) należnych - w przypadku ubezpieczonych niebędących płatnikami składek (czyli między innymi pracowników); 2) wpłaconych - w przypadku ubezpieczonych będących płatnikami składek oraz osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność lub z osobami fizycznymi wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646). Również podstawą emerytury kapitałowej są kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie (art. 24 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych; jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 926).

W konkluzji, niepokryte wpłatami zaległości składkowe na rzecz pracowników nie powodują zmniejszenia przyszłej emerytury czy renty. Zatem z

punktu widzenia ubezpieczonych-pracowników kolejność zaliczania wpłat na należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie pociąga za sobą negatywnych skutków. Nie sposób nie dotrzeć, że postulowana przez skarżącego kolejność wpłat ma na celu umniejszenie należności niepodlegających umorzeniu kosztem należności podlegających umorzeniu, a więc w rzeczywistości zmierza do ochrony interesów płatnika w postępowaniu abolicyjnym. W związku z powyższym bezzasadny jest zarzut błędnej wykładni art. 49 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 11 i 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. Natomiast art. 18 § 2 k.p. nie ma w sprawie zastosowania i dlatego Sąd drugiej instancji nie mógł go naruszyć.

Jeśli natomiast chodzi o odpowiedzialność karną płatnika składek na podstawie art. 218 k.k., to jego strona przedmiotowa polega na złośliwym lub uporczywym naruszaniu prawa pracownika przez np. niewykonywanie obowiązków płatnika, polegających na terminowym opłacaniu należnych za pracowników składek za każdy miesiąc kalendarzowy (art. 46 ust. 1, art. 47 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej). Pokrycie należności składowych w wyniku egzekucji nie stanowi wypełnienia obowiązku ciążącego na płatniku składek, stąd kwestia kolejności zaliczania wpłat na należności Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie waży na jego odpowiedzialności prawnokarnej.

Z kolei zarzut naruszenia art. 41 ust. 1 ustawy systemowej jest na tyle niezrozumiały, że nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Natomiast w aspekcie § 19 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. należy stwierdzić, że identyfikacja należności, na które należy zaliczyć wpłaty uzyskane w postępowaniu egzekucyjnym, następuje według tytułu wykonawczego, a konkretnie treści obowiązku będącego elementem składowym tytułu wykonawczego (art. 27 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1314). Innymi słowy, to tytuł wykonawczy decyduje o tym, jakiego okresu i jakiego funduszu dotyczy kwota uzyskana z egzekucji.

Jak już wyżej wskazano, podstawę zaskarżonej decyzji stanowił art. 1 ust. 8 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Skarżący, formułując pod jej adresem zarzuty odnoszące się do jej obligatoryjnej treści, powołał w podstawie kasacyjnej inny akt prawny - ustawę z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 32, poz. 137), który nie ma zastosowania w niniejszej sprawie oraz przepis, którego w niej nie ma „art. 1 ust. 8”. Sąd Najwyższy, po myśli art. 398¹³ § 1 k.p.c., jest związany nie tylko granicami zaskarżenia ale również granicami jej podstaw. Oznacza to, że jeżeli skarżący w podstawach skargi kasacyjnej nie wskazał konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego jako wadliwie zastosowanego lub niezastosowanego czy też naruszonego w sposób mogący mieć istotny wpływ na wynik sprawy, Sąd Najwyższy nie może zaskarżonego wyroku poddać kontroli z punktu widzenia naruszeń innych przepisów niż wskazane w podstawach.

W związku z tym nie jest także skuteczny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. który odnosi się do braku w decyzji abolicyjnej wskazania konkretnej kwoty, której zapłata ma być warunkiem umorzenia pozostałych zaległości skarżącego. Należy bowiem podkreślić, że stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96 - OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r. II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lipca 2014 r., I PK 316/13 (LEX nr 1511811), wyraził trafny pogląd, że w sytuacji, gdy skarga kasacyjna nie zarzuca obrazy jakiegokolwiek przepisu prawa materialnego stanowiącego podstawę wyrokowania sądu odwoławczego, to w konsekwencji nie jest możliwa ocena, czy naruszenie przepisów prawa procesowego wskazanych przez nią w podstawie kasacyjnej mogło mieć - rzeczywiście - istotny wpływ na wynik sprawy, czego wymaga przepis art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie chodzi przy tym

o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy ten wpływ był (mógł być) realny, a można to stwierdzić dopiero wówczas, gdy w skardze zostanie podniesiony adekwatny w konkretnych okolicznościach faktycznych zarzut obrazy prawa materialnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I PK 208/13; LEX nr 16460590). Zatem, aby uznać, że w rozpoznawanej sprawie rzeczywiście nie zostały rozważone w postępowaniu apelacyjnym wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia twierdzenia i zarzuty skarżącej przedstawiane w toku całego postępowania niezbędne jest określenie przepisów prawa materialnego, które stanowiły (lub powinny stanowić) podstawę roszczenia zgłoszonego w odwołaniu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2012 r., I PK 125/12; LEX nr 1675322).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w wyroku. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).